

ÎNCORONAREA REGILOR ROMÂNIEI MARI REFLECTATĂ ÎN PRESA SIGHIȘOREANĂ

NICOLAE TEȘCULĂ
Muzeul de Istorie Sighișoara

The Coronation of the Kings of Greater Romania Reflected in the Press of Sighișoara ABSTRACT

This article presents the way in which the event of 1922 was reflected in the German language press of Sighișoara, namely the coronation of the kings of Greater Romania in Alba Iulia. From this short presentation of the events surrounding the coronation of the kings of Greater Romania, one can observe the care with which the editor of the newspaper informs the public in Sighișoara about the unfolding of the events in Alba Iulia, Bucharest and Sighișoara. The attitude of the newspaper is favourable to the event. The Saxon population of Sighișoara was confident about the auspices under which the new Romanian state would function after the Great Union of 1918. Everywhere in the reports, there is an emphasis on the participation of the representatives of the Transylvanian Saxons headed by the Evangelical bishop Friedrich Teutsch, the Saxon deputies in the Parliament and ending with the people of the Transylvanian cities and villages. In Sighișoara, the press chronicles describe how the Germans of the city participated in the manifestations, but also the deficiencies in the organisation, such as the superficial involvement of the owner of the Steaua Hotel in the organisation of the banquet and the excess of zeal of the volunteer firefighters at the Sighișoara railway station on the occasion of the arrival of the royal train. Last but not least, the article reveals the loyalty of the Sighișoara Saxons towards the new state and its sovereigns and the hope that the rights and freedoms of the Transylvanian Saxons will be respected in the future.

Cuvinte-cheie: Încoronare, Regele României, Alba Iulia, Sighișoara, presă
Key words: Coronation, King of Romania, Alba Iulia, Sighișoara, press

Sighișoara, întemeiată în secolul al XIII-lea de către coloniști germani, a jucat un rol important în istoria Transilvaniei, evidențiindu-se în special în domeniul meșteșugurilor, ale căror tradiții în cadrul breslelor se întinde pe o perioadă de secole. Epoca modernă găsește orașul sub impactul procesului de înnoire, care a determinat o rupere a tradiției breslelor și, implicit, o modificare a structurii etnice a populației orașului. Dacă la 1851 se înregistrau 7206 suflete¹, în 1866 erau 8354². Numărul populației va crește pe parcursul secolului al XX-lea, astfel că în 1910 va ajunge la 11587, dintre care 5686 de locuitori, adică

---

¹ Schäßburg 1998, p. 61.

² Haltrich 1867, p. 80.

majoritatea, erau sași, urmați de români, cu 3031 de suflete, maghiari cu 2687 de suflete și 383 de altă naționalitate³.

Din anul 1876, odată cu noua lege privind împărțirea administrativă a Ungariei, Sighișoara pierde statutul medieval de reședință a scaunului omonim, însă devine reședința nou înființatului comitat Târnava Mare, aici avându-și sediul toate instituțiile comitatense.

În această situație se găsea urbea de pe Târnava Mare la începutul Primului Război Mondial. După cum se știe, prima conflagrație mondială a avut reverberații puternice la nivelul conștiinței colective prin impactul produs asupra participanților. Războiul a angrenat milioane de oameni, a determinat pierderi imense, atât umane, cât și materiale, ce vor duce, în cele din urmă, la schimbarea mentalităților colective.

Același conflict militar a grăbit prăbușirea marilor imperii europene și a permis afirmarea deplină a principiului naționalității, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta. Acest lucru a dus în Europa Centrală și de Est la crearea statelor naționale, în urma conferințelor de pace de la Paris.

Pentru români, sfârșitul războiului a avut ca rezultat crearea României Mari. După cum se știe, la 1 Decembrie 1918, Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a votat în unanimitate Unirea Transilvaniei, Crișanei, Banatului și Maramureșului cu România.

La 2 ianuarie 1919 s-a stabilit, pentru data de 8 ianuarie, o întrunire lărgită a Comitetului Central Săsesc la Mediaș. Alegerea orașului de pe Târnava Mare nu a fost una întâmplătoare, fiind favorizată de poziția centrală a urbei. Adunarea a fost convocată în sala festivă a Gimnaziului Evanghelic, unde au participat 138 de delegați. Adunarea de la Mediaș a aprobat în unanimitate unirea Transilvaniei cu România, însă aceeașă decizie, ca să fie valabilă trebuia să fie aprobată de Adunarea Națională Săsească, care, conform tradiției politice a sașilor ardeleni din secolul al XIX-lea, avea rol reprezentativ și decizional. Adunarea Națională Săsească întrunită la Sighișoara în zilele de 5 și 6 noiembrie 1919 a confirmat decizia luată în ianuarie la Mediaș. A fost un lung proces, care a dus la recunoașterea actului de la 1 decembrie 1918 de către sașii ardeleni⁴.

În paginile următoare, vom încerca să prezentăm modul în care, în anul 1922, presa de limbă germană din Sighișoara a reflectat acest eveniment major din istoria României interbelice: cum a fost receptată, la nivel local, încoronarea de la Alba Iulia.

La Sighișoara, în anul 1869, a fost tipărit primul ziar. El s-a numit *Das Sächsische Volksblatt (Foaia populară săsească)*, în tipografia nou înființată a lui Friedrich Kraner, care a avut o existență scurtă, de doar 10 luni. În 1872

---

³ Giurgiu 1982, p. 57.

⁴ Vezi pe larg: Ciobanu 2013, *passim*.

apărea, în tipografia lui Friedrich Jördens, *Schäßburger Anzeiger* (*Informația Sighișoarei*). Din 1879, foaia lui Jördens a avut o concurență serioasă din partea lui *Groß-Kokler Bote* (*Vestitorul Târnavei Mari*), apărut în tipografia lui Friedrich J. Horeth, cu o apariție săptămânală. Ziarul se dorea a fi un oficios al comitatului Târnavă Mare⁵.

Cele două publicații vor funcționa în paralel până în anul 1900, când *Schäßburger Anzeiger* își va schimba proprietarul și se va numi *Schäßburger Zeitung* (*Ziarul Sighișoarei*), nume sub care va apărea până la dispariția lui, la sfârșitul lunii iunie 1919, prin contopirea cu *Groß-Kokler Bote*.

Revenind la evenimentul anului 1922, la 15 octombrie a avut loc încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba Iulia. Coroanei de oțel a regelui Carol I i se adăugau acum însemnele Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei. Manifestările s-au desfășurat la Alba Iulia și București în prezența a numeroși oameni politici români și străini, cu participarea a zeci de mii de persoane⁶.

Referitor la încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba Iulia, în numărul din 15 octombrie 1922 al săptămânalului sighișorean se arată: „La 15 octombrie se vor încorona în mod festiv la Alba Iulia Majestatea Sa Regele Ferdinand I și Regina Maria. Este o sărbătoare importantă pentru țară și un act statal major, care sperăm să aibă o semnificație de lungă durată”. Autorul articolului continua expozeul, arătând că este a doua încoronare a Casei Regale Române, după cea a regelui Carol I și a reginei Elisabeta din 1881, dar încoronarea de acum are o semnificație specială. În 1918 se realizase un ideal al românilor, și anume unirea într-un singur stat. Încoronarea a avut loc la Alba Iulia, deoarece s-a dorit a se onora actul lui Mihai Viteazul de la Alba Iulia din 1 noiembrie 1599, când s-a realizat prima unire a tuturor românilor. Astfel: „[...] duminică dimineață vor bate toate clopotele în țară, ele anunță că regele și regina au primit cea mai înaltă consacrare a majestății. În simbolul încoronării se păstrează o străveche amintire prin ungerea făcută de clerici. Se face apel la puterea lui Dumnezeu, care este peste toți cetățenii statului. Are o importanță această simbolică azi? Foarte mulți regi și împărați au fost nevoiți să renunțe la privilegiile lor excepționale. Cu toate acestea, încoronarea de la Alba-Iulia își păstrează semnificația specială”⁷.

Această încoronare este văzută ca o șansă istorică pentru păstrarea și respectarea drepturilor și libertăților sașilor ardeleni în noile granițe, aceștia asigurând conducerea statului de fidelitatea lor: „Dacă noi, ca cetățeni loiali ai statului, participăm la această sărbătoare a încoronării, străvechea noastră

---

⁵ Teșculă 2005, p. 231-248.

⁶ Istoria Românilor 2003, p. 253.

⁷ *Groß-Kokler Bote* 1922, p. 1.

concepție germanică ne spune că (cei încoronați n.n.) trebuie să stea deasupra partidelor, să urmărească respectarea legii și a libertății, să pună accent pe protecție, ordine și securitate, unde cele mai sacre bunuri, limba și credința, trebuie să fie asigurate. Atâta vreme cât principi și regi au domnit peste noi sașii, niciodată nu ne-am pierdut valoarea de cetățeni harnici, care s-au simțit legați, obligați și protejați de lege, evitând întotdeauna actele de violență”. În acest sens, pentru a dovedi fidelitatea față de noul stat și față de suveran: „Reprezentanții poporului nostru vor fi prezenți în număr mare la festivitățile încoronării, o dovadă că avem încredere în conducătorii țării [...]”⁸.

Numărul următor al ziarului sighișorean, cel din 22 octombrie 1922, este dedicat aproape în exclusivitate descrierii acestui eveniment. Se începe cu prezentarea pe larg a ceea ce s-a întâmplat la Alba Iulia în ziua de 15 octombrie 1922, apoi se prezintă evenimentele din capitala țării, de la București, și se termină cu prezentarea manifestărilor derulate la Sighișoara.

Revenind la manifestările de la Alba Iulia, după modul în care sunt prezentate secvențele, cel mai probabil a existat un corespondent prezent la eveniment. Relatarea este foarte lungă și plină de detalii. Se arată că pregătirile pentru ceremonie au debutat în 1920, când s-a început construirea noii catedrale, sub supravegherea inginerului Tiberiu Ieremia. Legat de oraș arată că: „Orașul a primit o stare sărbătorească datorită bogatelor decorațiuni cu steaguri, a frumoaselor ornări a caselor și străzilor. S-a construit și un drum al încoronării spre cetate”⁹.

Articolul continuă, arătând că la data de 14 octombrie au sosit de la București cele două coroane regale, împreună cu o delegație compusă din prim-ministrul Ionel Brătianu și din generalii Mărdărescu și Văitoianu, care au sosit la orele 15, în gara din Alba Iulia, cu un tren special. Trenul a fost primit cu onoruri militare, s-a intonat imnul regal și întreaga delegație a fost primită de primarul Albei Iulia. De aici, delegația, împreună cu cele două coroane regale, s-a deplasat către Catedrala Încoronării, însoțită de armată, în sunet de muzică militară¹⁰.

A doua zi, înainte de începerea manifestărilor, redactorul ziarului sighișorean vorbește despre prezența la evenimentul încoronării regilor României Mari a unor delegați externi: „Majoritatea statelor europene au avut câte un reprezentant. Imperiul german – prin atașatul său la București Freytag și consilierul de legație Grundherr, germanii austrieci – prin atașatul său Stork și secretarul de legație Vollgruber, Anglia – prin prințul de York, amiralul Campell și colonelul Roland Walterhouse, Spania – prin infantul Alfonso și infanții Don

---

⁸ *Ibidem*.

⁹ Groß-Kokler Bote 1922a, p. 1.

¹⁰ *Ibidem*.

Jose de Landecho, Don Uzouiano și căpitanul Santa Maria, Franța – prin mareșalul Foch, generalul Berthelot și generalul Weygard, sud slavii – prin prințul Paul acompaniat de un adjutant; Italia a fost reprezentată de Marche de Genua, generalul Frederico de Grossi și generalul Giacomo Stanisci, cehoslovacii – prin Vaclav Girsă, generalul Radiec și colonelul Machar, Olanda – prin generalul Jonkherr T.L. von Suchtelen, baronul von Hordenbroek și Jonkherr D.W. Sichingle, Danemarca – printr-un deputat și consilierul atașat Digler, Statele Unite – prin atașatul Peter Jay, Bulgaria – prin atașatul său la București, Titschef. În afară de aceștia au mai fost reprezentanți prin atașați din Polonia, Japonia, Grecia ș.a.m.d.”. Pe lângă aceștia, „din țară au fost reprezentanți ai comunelor și orașelor, ai asociațiilor, instituțiilor, băncilor ș.a.m.d. Au fost reprezentate la încoronare partidele din țară cu excepția țărăniștilor și a Partidului Național din Transilvania”. Alături de ei au fost reprezentate corpurile de armată, care au avut un rol special la ceremonie și în asigurarea ordinii și a liniștii publice¹¹.

Printre aceștia se remarcă și germanii din România: „[...] în primul rând, prin deputații și senatorii lor, și în al doilea rând, au fost prezenți numeroși reprezentanți ai localităților [...]”; după aprecierea ziarului, pentru germani, la întreaga manifestare, „[...] numărul se poate estima la aproximativ două sute [...]”¹².

Relatarea continuă, arătând că dimineața, în ciuda vremii ploioase, tot orașul era animat de reprezentații diferitelor localități. Intrarea în biserică a delegaților se făcea prin vestul curții interioare. Perechea regală a fost întâmpinată la gară de primarul orașului cu pâine și sare, fiind prezentă și garda de onoare, de unde au mers spre Catedrală într-o caleașcă regală. Dintre oaspeții de onoare, care au urmat după perechea regală și au intrat în Catedrală, ziarul remarcă pe episcopul evanghelic Friedrich Teutsch. Slujba religioasă a fost condusă de mitropolitul-primat Miron Cristea. După ceremonia de încoronare, pe un podium tapițat cu covor roșu și sub un baldachin, s-au așezat perechea regală, prinții cuplului regal, președintele Senatului, Pherekyde, și președintele Camerei Deputaților, Orleanu. S-a cântat imnul, s-au tras clopotele și salve de tun, iar: „Aceleași urale au izbucnit atunci, când regele a luat coroana de aur din mâinile președintelui Camerei, Orleanu, și a pus-o pe capul reginei îngenunchiate. Uralele au crescut, când regina, profund mișcată și cu lacrimi în ochi, și-a îmbrățișat soțul”¹³.

Apoi, s-a citit proclamația încoronării și: „Perechea regală, Altețele lor, generalii, corpul diplomatic, înalții demnitari eclesiastici, inclusiv episcopul

---

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*, p. 2.

¹³ *Ibidem*.

evanghelic al sașilor, dr. Teutsch, au mers la banchetul unde s-au ținut toasturi, în clădirea recent renovată, în care s-a proclamat Unirea în 1918. La teatru s-a ținut un banchet pentru restul invitaților, iar poporul a primit mâncare pe o pajiște, în apropierea zonei de festivități”¹⁴.

După banchet, de la o tribună aflată în fața curții Catedralei, au fost trecute în revistă trupele: „Banchetul abia s-a terminat, când a trebuit să ne grăbim să vedem defilarea. Aceasta a avut loc într-un spațiu larg din fața curții exterioare a bisericii. Aici s-au ridicat două tribune solide, acoperite, de unde se putea asista la un splendid spectacol. La paradă au luat parte trei divizii: o divizie de vânători de munte, divizia de infanterie <Mihai Viteazul> și o divizie de artilerie. Întreaga defilare a fost condusă de generalul Cihoski. La orele 3 și jumătate, când se adunaseră oaspeții festivităților și o mulțime inconfundabilă, au apărut regele și regina, ambii călări, și au atras atenția împreună cu atașaii militari străini în uniformele lor magnifice. Regina purta o rochie neagră cu o mantie verde, o căciulă de blană maronie cu o pană albă. Majestățile lor au trecut călări în revistă întregul dispozitiv organizat pentru paradă, care aștepta de o oră, acolo”. A urmat apoi parada militară. Aceasta a fost deschisă de 16 grupe de cercetași și cercetașe, au urmat elevii școlilor militare și apoi cele trei divizii. Prima a fost cea de vânători de munte condusă de prințul moștenitor Carol, urmat de prințul Nicolae, în fruntea unui regiment de cavalerie. A urmat infanteria, și ultima divizie care a defilat a fost cea de artilerie, împreună cu 15 tancuri. Au fost și 15 avioane. Legat de ele, mândru, redactorul ziarului menționează: „[...] comandantul escadronului a fost majorul Dahinten [...]”, deci un sas transilvănean¹⁵.

Cu aceasta se încheie descrierea manifestărilor legate de încoronarea regilor României Mari la Alba Iulia, dar prezentarea continuă cu expunerea manifestațiilor care au avut loc în Capitala țării, la București.

Astfel, în ziua de luni, 16 octombrie, la ora 10, a sosit de la Alba Iulia trenul regal în gara Mogoșoaia. A fost întâmpinat de garda de onoare, de membrii guvernului și ai misiunilor diplomatice. A coborât din tren regele Ferdinand, urmat de regina Maria, de regina Elena a Greciei și Mărioara a Iugoslaviei. Au fost întâmpinați de primarul Bucureștiului, Corbescu, cu pâine și sare, și s-au ținut alocuțiuni. Mai târziu, la ora 13, în Piața Universității, în fața statuii lui Mihai Viteazul, membrii guvernului, în frunte cu prim-ministrul Ionel Brătianu, membrii corpului diplomatic, ai Parlamentului, militari au așteptat sosirea suveranilor: „Procesiunea a fost deschisă de o escadrilă din garda de onoare, apoi cuplul regal aflat într-o magnifică trăsură Daumont trasă de patru cai negri [...] urma apoi un alt escadron din garda de onoare, membri ai familiei

---

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

regale și reprezentanți ai statelor străine”. A urmat parada militară, la care au participat în jur de 120 de persoane. După defilarea corpurilor de armată, a urmat o defilare alegorică cu personaje istorice: regele Decebal și împăratul Traian, domnitori medievali și parada portului popular, „[...] unde au fost aclamate în special grupurile șvabilor bănățeni și ale sașilor transilvăneni”¹⁶.

Manifestările acestui grandios eveniment nu puteau să ocolească Sighișoara. Ziarul prezintă manifestările derulate, în special, în cadrul comunității germane din Sighișoara: „Ziua încoronării a fost sărbătorită festiv în orașul nostru. În toate bisericile din oraș punctul principal a fost sărbătorirea omagierii cuplului regal. Proclamația regelui a fost citită în biserica evanghelică, de la amvon. După serviciul religios au avut loc festivitățile pentru toți elevii școlilor noastre săsești, în Biserica Mănăstirii. Discursul susținut de profesorul dr. Hans Markus a arătat importanța zilei pentru poporul român și a subliniat interesul sașilor ardeleni pentru existența regatului în trecut și în prezent. La sărbătoarea școlară a ajuns și domnul prefect. La scurt timp după ora 11, tinerii elevi de la instituțiile școlare locale au defilat în fața oficialităților Prefecturii și Primăriei, care erau în piața orașului. Parada era condusă de elevii de la Gimnaziul Evanghelic, urmați de seminariști¹⁷, au urmat apoi elevii de la școlile de stat de fete și băieți, de la școala maghiară și de la școala catolică și au încheiat defilarea elevii de la școlile evanghelice de fete și băieți. Au defilat apoi și o companie de vânători de munte. Melodiile de marș au fost cântate de elevi de liceu acompaniați de fanfara pompierilor voluntari!”¹⁸.

Au urmat discursurile, începând cu prefectul Ioan Prescuria, apoi ale preoților de diferite confesiuni, al subprefectului, al directorului Gimnaziului Evanghelic, dr. Johann Wolff. După discursuri, a urmat un banchet la restaurantul Hotelului Steaua de Aur, unde s-au ținut toasturi în onoarea casei domnitoare române. Aici, redactorul observă că: „Din păcate, hangiul nu a reușit să se ridice la momentul înălțător al încoronării, nici prin amenajări și nici prin masa oferită. Cine este de vină pentru acest lucru?”¹⁹.

Seara, s-a organizat o defilare cu torțe, acompaniată de muzica de fanfară, care a pornit din cetate, din fața clădirii Primăriei, de aici la clădirea Prefecturii și sub turn, în orașul de jos, iar apoi, la gară, unde are loc un eveniment interesant: „[...] din dorința prefectului, s-a ajuns la gară pentru a aduce un omagiu Majestății Sale regelui, care urma să treacă cu trenul prin gară între orele 10 și 11. Degeaba. Alte puteri s-au amestecat. După ce pompierii au cerut alaiului să părăsească locul gării, a rămas doar muzica. Fanfara a cântat imnul în

---

¹⁶ *Ibidem*, p. 3.

¹⁷ Este vorba despre elevi de la Seminarul Teologic Evanghelic, care funcționa încă din secolul al XIX-lea pe lângă Gimnaziul Evanghelic din cetatea Sighișoarei.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

timp ce trenul intra, iar Majestatea Sa a fost informată de prefect despre omagiul făcut de sighișoreni, unde nu trebuiau să fie prezenți pompierii. [...] Festivitatea cu torțe din oraș a continuat prin poporul adunat pe străzi”²⁰.

Din această scurtă prezentare a evenimentelor din jurul încoronării regilor României Mari se observă grija cu care redactorul ziarului informează publicul sighișorean cu privire la derularea manifestărilor de la Alba Iulia, București și Sighișoara.

Atitudinea ziarului este favorabilă evenimentului. Populația săsească din Sighișoara era încrezătoare cu privire la auspiciile sub care va funcționa noul stat român după Marea Unire din 1918. Peste tot, în relatări, se pune accentul asupra participării reprezentanților sașilor transilvăneni, în frunte cu episcopul evanghelic Friedrich Teutsch, cu deputații sași din Parlament și terminând cu oamenii din orașele și satele ardelene. La Sighișoara, cronica de presă prezintă modul cum au participat germanii din urbe la manifestări, dar și lipsurile în organizare, cum ar fi implicarea superficială a proprietarului Hotelului Steaua în organizarea banchetului și excesul de zel al pompierilor voluntari din localitate în gara Sighișoarei cu ocazia venirii trenului regal.

Nu în ultimul rând, din prezentare se degajă fidelitatea sașilor sighișoreni față de noul stat și față de suveranii săi, dar și speranța că drepturile și libertățile sașilor transilvăneni vor fi respectate în viitor.

Abrevieri bibliografice

- Ciobanu 2013 – Vasile Ciobanu, *Germanii din România în anii 1918-1919*, Sibiu, 2013
Giurgiu 1982 – Emil Giurgiu, *Sighișoara*, București, 1982
Groß-Kokler Bote 1922 – *Groß-Kokler Bote vereinigt mit der Schäßburger Zeitung*, nr. 2284, 15. Oktober 1922, XLIV Jahrgang
Groß-Kokler Bote 1922a – *Groß-Kokler Bote vereinigt mit der Schäßburger Zeitung*, nr. 2285, 22. Oktober 1922, XLIV Jahrgang
Istoria Românilor 2003 – *Istoria Românilor*, vol. VIII, *România Întregită (1918-1940)*, București, 2003
Haltrich 1867 – Joseph Haltrich, „Culturhistorische Skizze aus Schässburg”, în *Sächsischer Hausfreund*, XXX Jahrgang, Kronstadt, 1867, p. 68-96
Schäßburg 1998 – *Schäßburg. Bild ein siebenbürgischen Stadt*, Herausgegeben, Heinz Brandisch, Heinz Heltmann und Walter Lingner Rautenburg Verlag, 1998
Teșculă 2005 – Nicolae Teșculă, „Presa săsească sighișoreană 1869-1900”, în *Revista Bistriței*, XIX, 2005, p. 231-248

---

²⁰ *Ibidem*.